

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ریاضی پایه ی ششم ابتدایی

فصل ۳ (اعداد اعشاری)

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

وحید کایدی

@Vahid_kayedi

معرفی اعداد اعشاری

سال گذشته آموختیم که وقتی کسر یا عدد مخلوطی داشتیم که مخرج آن یکی از اعداد ۱۰، ۱۰۰، ۱۰۰۰ و ... بود، می توانستیم آن را به دیگری بنویسیم. مانند:

$$\frac{7}{10} = 0.7$$

$$\frac{2}{100} = 0.02$$

$$1\frac{4}{10} = 1.4$$

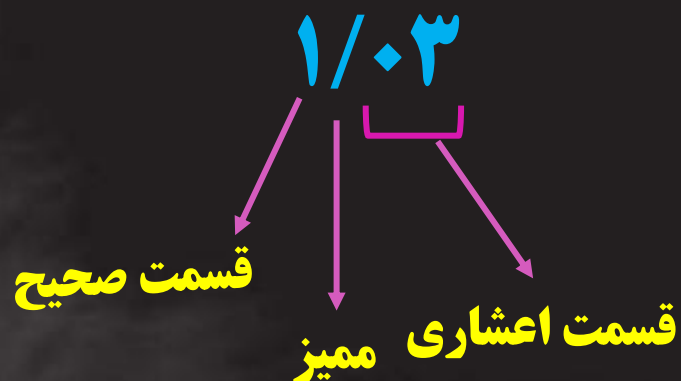
به این نمایش عدد، نمایش اعشاری می گوئیم.

هر عدد اعشاری شامل یک قسمت صحیح و یک قسمت اعشاری است.

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

ممیز، قسمت صحیح را از قسمت اعشاری جدا می کند.

خواندن اعداد اعشاری

(۱) ابتدا کوچکترین ارزش مکانی اعشار را مشخص می کنیم.

(۲) سپس قسمت صحیح را می خوانیم و بعد می گوئیم **ممیز** بعد قسمت اعشاری را می خوانیم و در نهایت کوچکترین ارزش مکانی را تلفظ می کنیم.

قسمت صحیح عدد + ممیز + قسمت اعشاری عدد + تلفظ کوچکترین ارزش مکانی

$۱۴/۲۵ =$ چهارده ممیز بیست و پنج صدم $۸/۰۲ =$ هشت ممیز دو صدم

$۴/۷ =$ چهار ممیز هفت دهم $۰/۰۴۱ =$ چهل و یک هزارم

$۰/۲۵۶ =$ دو بیست و پنجاه و شش هزارم $۰/۰۰۹ =$ نه هزارم

جدول ارزش مکانی

نمایش به صورت گسترده

نمایش با رسم شکل

نمایش با رسم محور

روهای نمایش اعداد اعشاری

۱- نمایش از طریق جدول ارزش مکانی:

ابتدا یک جدول ارزش مکانی رسم می کنیم و قسمت صحیح و اعشار را به ترتیب در جدول قرار می دهیم.
 مثال: اعداد زیر را در جدول ارزش مکانی نشان دهید.

۱۲۵/۳۶

هزار			یکی			اعشار				
صدگان	دهگان	یکان	صدگان	دهگان	یکان	دهم	صدم	هزارم	ده هزارم	صد هزارم
			۱	۲	۵	۳	۶			

۱۲۳۴/۰۳۶

هزار			یکی			اعشار				
صدگان	دهگان	یکان	صدگان	دهگان	یکان	دهم	صدم	هزارم	ده هزارم	صد هزارم
		۱	۲	۳	۴	۰	۳	۶		

۰/۰۹۳۶

هزار			یکی			اعشار				
صدگان	دهگان	یکان	صدگان	دهگان	یکان	دهم	صدم	هزارم	ده هزارم	صد هزارم
						۹	۳	۶		

۲- گسترده نویسی اعداد اعشاری

ابتدا جدول ارزش مکانی عدد را رسم می کنیم سپس هر کدام از رقم ها را به صورت جداگانه و با توجه به مرتبه ی آنها می نویسیم و بعد با هم جمع می کنیم.

مثال: گسترده ی هریک از اعداد زیر را بنویسید.

$$۱۲۵/۳۶ =$$

هزار			یکی			اعشار				
صدگان	دهگان	یکان	صدگان	دهگان	یکان	دهم	صدم	هزارم	ده هزارم	صد هزارم
			۱	۲	۵	۳	۶			

$$\text{گسترده} = ۱۰۰/۰۰ + ۲۰/۰۰ + ۵/۰۰ + ۰/۳۰ + ۰/۰۶$$

$$۱۲۳۴/۰۳۶ =$$

هزار			یکی			اعشار				
صدگان	دهگان	یکان	صدگان	دهگان	یکان	دهم	صدم	هزارم	ده هزارم	صد هزارم
		۱	۲	۳	۴	۰	۳	۶		

$$\text{گسترده} = ۱۰۰۰/۰۰۰ + ۲۰۰/۰۰۰ + ۳۰/۰۰۰ + ۴/۰۰۰ + ۰/۰۳۰ + ۰/۰۰۶$$

۳- نمایش اعداد اعشاری با رسم شکل :

ابتدا با توجه به قسمت اعشاری عدد، یک واحد برای آن انتخاب می کنیم سپس عدد را با توجه به واحد آن ، نمایش می دهیم.

مثال: اعداد زیر را با رسم شکل نمایش دهید.

$$2/7$$

واحد

۲

$$2/7$$

$$3/9$$

واحد

۳

$$3/9$$

www.my-dars.ir

۴- نمایش اعداد اعشاری روی محور

مثال: اعداد زیر را با رسم محور نمایش دهید.

تبدیل اعداد اعشاری به کسری

(۱) عدد اعشاری را بدون در نظر گرفتن ممیز آن، در صورت کسر می نویسیم.

(۲) در مخرج کسر، عدد ۱ را می نویسیم و به تعداد ارقام قسمت اعشاری، جلوی عدد ۱، صفر قرار می دهیم.

$$۰/۷۵ = \frac{۷۵}{۱۰۰}$$

$$۱/۵۸ = \frac{۱۵۸}{۱۰۰}$$

$$۰/۷۵۶ = \frac{۷۵۶}{۱۰۰۰}$$

$$۳/۷۵۶ = \frac{۳۷۵۶}{۱۰۰۰}$$

$$۷/۰۲ = \frac{۷۰۲}{۱۰۰}$$

$$۲۳/۵۲ = \frac{۲۳۵۲}{۱۰۰}$$

$$۰/۲۴۵۶ = \frac{۲۴۵۶}{۱۰۰۰۰}$$

گروه آموزشی عصر

$$۵/۴۵ = \frac{۵۴۵}{۱۰۰}$$

www.mydars.ir

$$۰/۲۲۵۴ = \frac{۲۲۵۴}{۱۰۰۰۰}$$

تبدیل کسر به اعشار

حالت اول: مخرج کسری یکی از اعداد ۱۰، ۱۰۰، ۱۰۰۰ و ... باشد. در این حالت، صورت کسر را نوشته و بعد به تعداد صفرهای مخرج، از سمت راست می‌شماریم و ممیز قرار می‌دهیم.

$$\frac{۷۵}{۱۰} = ۷/۵ \quad \frac{۳۵}{۱۰۰} = ۰/۳۵ \quad \frac{۷۵۶۰}{۱۰۰۰} = ۷/۵۶۰ \quad \frac{۳۲۴}{۱۰۰} = ۳/۲۴$$

حالت دوم: مخرج کسر، یکی از اعداد ۱۰، ۱۰۰، ۱۰۰۰ و ... نباشد. در این حالت، صورت و مخرج کسر را در عددی ضرب یا تقسیم می‌کنیم تا مخرج کسر، تبدیل به ۱۰، ۱۰۰، ۱۰۰۰ یا ... شود.

$$\frac{۴}{۵} \times \frac{۲}{۲} = \frac{۸}{۱۰} = ۰/۸ \quad \frac{۷}{۲۵} \times \frac{۴}{۴} = \frac{۲۸}{۱۰۰} = ۰/۲۸ \quad \frac{۷}{۲} \times \frac{۵}{۵} = \frac{۳۵}{۱۰} = ۳/۵$$

مقایسه ی دو عدد اعشاری

(۱) ابتدا قسمت های صحیح دو عدد را با هم مقایسه می کنیم.

(۲) اگر دو قسمت صحیح با هم برابر بود، رقم های اعشاری را به ترتیب و از چپ به راست با یکدیگر مقایسه می کنیم.

مثال: اعداد زیر را با یکدیگر مقایسه کنید و در جای خالی علامت $< = >$ قرار دهید.

$$154/28 > 137/7$$

$$12/44 < 12/45$$

$$124/0.3 > 120/4$$

$$124/0.1 > 124/0.01$$

$$0./0.13 = 0./0.130$$

$$1/4 = 1/400$$

استفاده از شکل

استفاده از محور

تبدیل اعشار به کسر

تکنیک

جمع و تفریق اعداد اعشاری

مای دارس

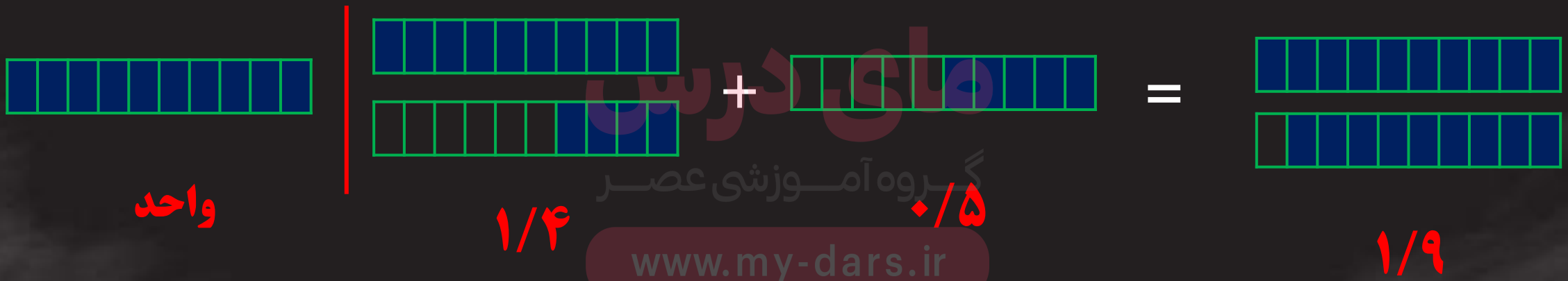
گروه آموزشی عدس

www.my-dars.ir

جمع و تفریق اعداد اعشاری

۱- جمع و تفریق اعداد اعشاری با رسم شکل :

$$1/4 + 0/5 = 1/9$$

$$2/9 - 2/5 = 4/45$$

واحد

=

4/45

2/9

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

$$2 + \frac{3}{6} = \frac{5}{6}$$

واحد

+

=

مای درس ۲

گروه آموزشی عصر

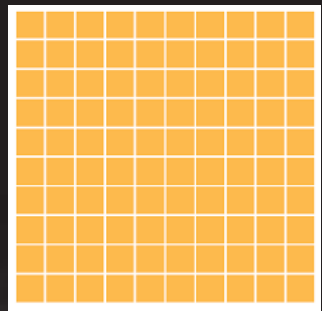
۳/۶

www.my-dars.ir

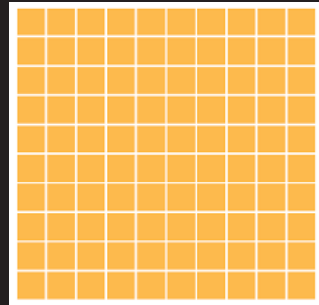
۵/۶

$$1/13 + 2/21 = 3/34$$

$$3/34$$

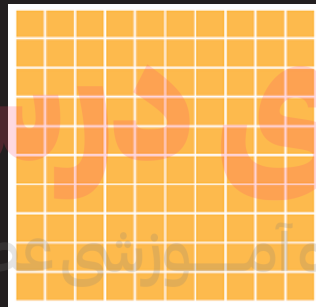
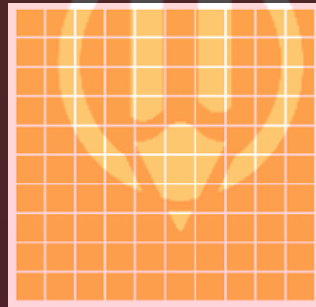

$$1/13$$

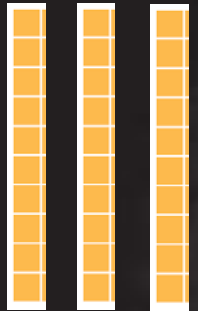
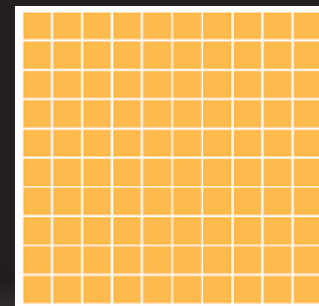
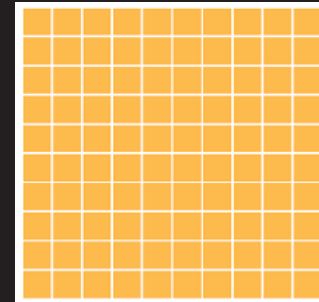
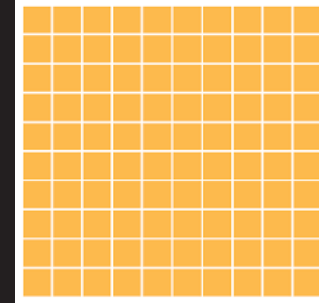

+

$$2/21$$

=

مای دارس

گروه آموزشی عصر

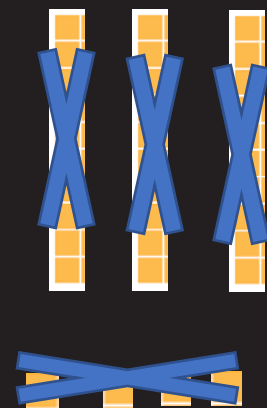
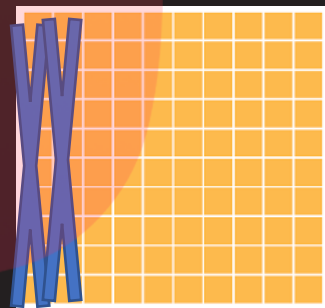
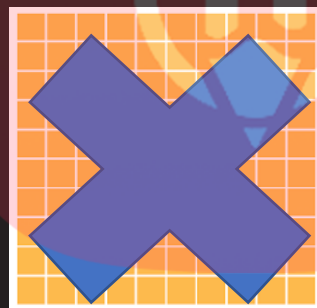
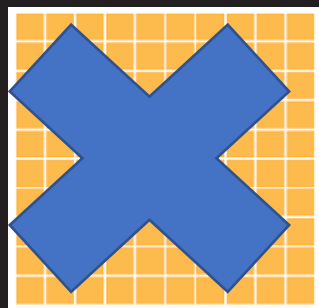
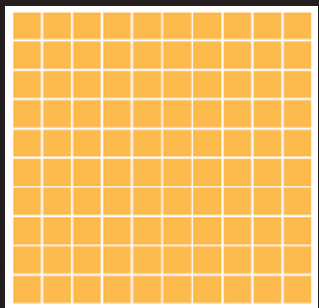
www.my-dars.ir

$$\frac{3}{34} - \frac{2}{54} = \frac{\diamond}{80}$$

به اندازه ی $\frac{2}{54}$ از آن کم می کنیم.

$\frac{3}{34}$

مای درس

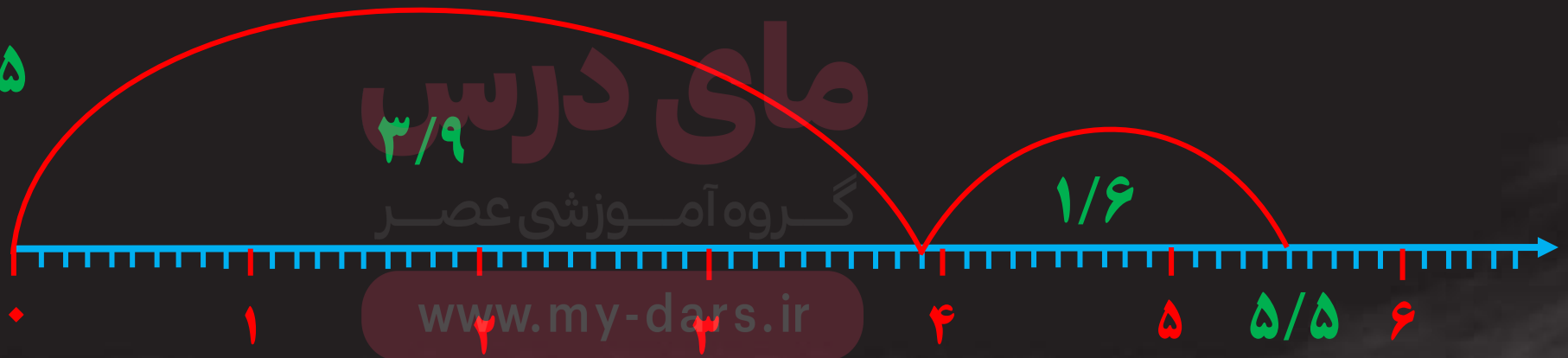
۸۰ مربع از ۱۰۰ می ماند

www.my-dars.ir

۲- جمع و تفریق اعداد اعشاری با استفاده از محور :

- یک محور می کشیم و با توجه به مرتبه ی قسمت اعشاری اعداد ، محور را درجه بندی می کنیم.
- از صفر شروع کرده و به اندازه ی عدد اول جلو می رویم.
- اگر عمل جمع داشتیم، از نقطه ای که روی آن هستیم، به اندازه ی عدد دوم جلو می رویم.
- اگر عمل تفریق داشتیم، به اندازه ی عدد دوم از نقطه ای که روی آن هستیم، به عقب برمیگردیم.

$$\frac{3}{9} + \frac{1}{6} = \frac{5}{5}$$

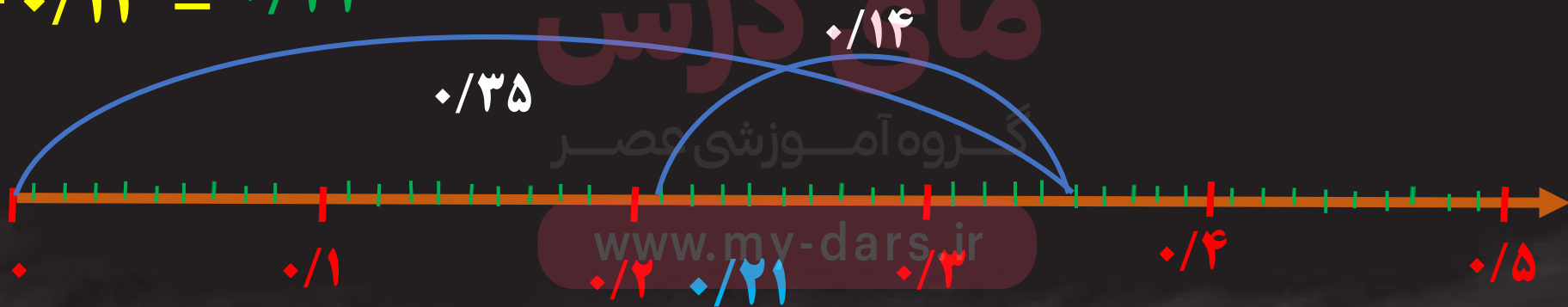

مثال : حاصل جمع و تفریق های زیر را با رسم محور به دست آورید.

$$1/3 + 3/5 = 4/8$$

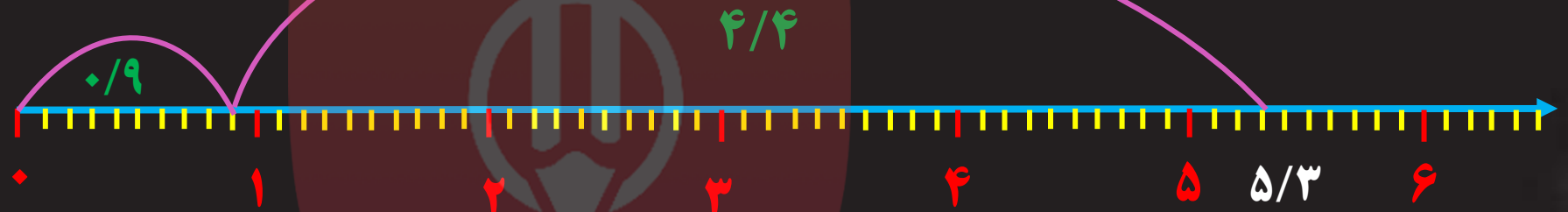

$$0./35 - 0./14 = 0./21$$

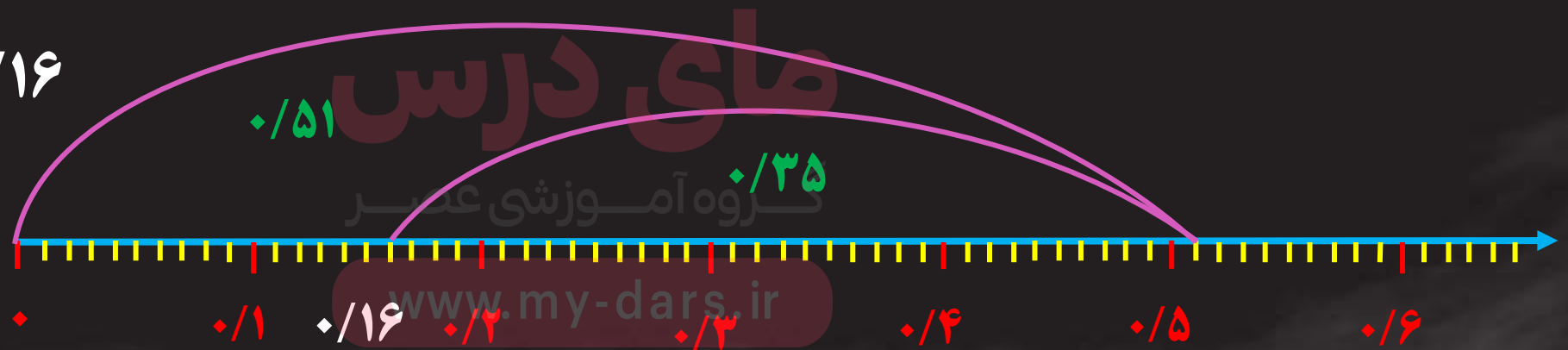

مثال: حاصل جمع و تفریق های زیر را از طریق محور محاسبه کنید.

$$\bullet / 9 + 4/4 = 5/3$$

$$\bullet / 51 - \bullet / 35 = \bullet / 16$$

۲- جمع و تفریق اعداد اعشاری با تبدیل آنها به کسر :

$$۷/۸۵ + ۴/۰۱ =$$

$$۷/۸۵ + ۴/۰۱ = \frac{۷۸۵}{۱۰۰} + \frac{۴۰۱}{۱۰۰} = \frac{۷۸۵ + ۴۰۱}{۱۰۰} = \frac{۱۱۸۶}{۱۰۰} = ۱۱/۸۶$$

$$۷/۰۴ - ۳/۸ =$$

$$۷/۰۴ - ۳/۸ = \frac{۷۰۴ \times ۱}{۱۰۰ \times ۱} - \frac{۳۸ \times ۱۰}{۱۰ \times ۱۰} = \frac{۷۰۴}{۱۰۰} - \frac{۳۸۰}{۱۰۰} = \frac{۷۰۴ - ۳۸۰}{۱۰۰} = \frac{۳۲۴}{۱۰۰} = ۳/۲۴$$

مای درس

www.my-da.ir

مثال: حاصل جمع و تفریق های زیر را با تبدیل اعشار به کسر، محاسبه کنید.

$$۱۵/۰۱ - ۴/۶ =$$

$$۱۵/۰۱ - ۴/۶ = \frac{۱۵۰۱ \times ۱}{۱۰۰ \times ۱} - \frac{۴۶ \times ۱۰}{۱۰ \times ۱۰} = \frac{۱۵۰۱}{۱۰۰} - \frac{۴۶۰}{۱۰۰} = \frac{۱۵۰۱ - ۴۶۰}{۱۰۰} = \frac{۱۰۴۱}{۱۰۰} = ۱۰/۴۱$$

$$۷/۸۵ + ۹/۰۱ =$$

$$۷/۸۵ + ۹/۰۱ = \frac{۷۸۵}{۱۰۰} + \frac{۹۰۱}{۱۰۰} = \frac{۷۸۵ + ۹۰۱}{۱۰۰} = \frac{۱۶۸۶}{۱۰۰} = ۱۶/۸۶$$

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۴- جمع و تفریق اعداد اعشاری به روش تکنیکی

- اعداد اعشاری را طوری زیر هم می نویسیم که رقم های هم ارزشی و ممیزها دقیقا زیر هم باشند.
- سپس مانند جمع و تفریق معمولی، جواب را به دست می آوریم.
- ممیز می زنیم.

$$5/6 - 1/95 = 3/65$$

$$\begin{array}{r} 15 \\ 4 \quad 5 \quad 10 \\ \hline 5 \quad 1 \quad 6 \quad 0 \\ - 1 \quad 9 \quad 5 \\ \hline 3 \quad 6 \quad 5 \end{array}$$

$$13/84 + 24/006 = 37/846$$

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

$$\begin{array}{r} 13 \quad 84 \quad 0 \\ + 24 \quad 006 \\ \hline 37 \quad 846 \end{array}$$

مثال: حاصل جمع و تفریق های زیر را با روش دلخواه حل کنید.

$$13/85 + 34/0.06 =$$

$$\begin{array}{r} + \quad 13 / 85 \cdot \\ \quad 34 / 0.06 \\ \hline 47 / 856 \end{array}$$

$$8/97 + 51/2 =$$

$$\begin{array}{r} 1 \\ + \quad 8 / 97 \\ \quad 51 / 2 \\ \hline 60.17 \end{array}$$

گروه آموزشی عصر
www.my-dars.ir

$$13/47 + 6/0.12 =$$

$$\begin{array}{r} 13   \\ - \quad 13 / 47 \\ \quad 6 / 0.12 \\ \hline 0.7 / 458 \end{array}$$

استفاده از شکل

روش مساحتی

روش تبدیل به کسر

روش تکنیکی

فرب های خاص

فرب یک عدد بر عدد اعشاری

مای دارس

گروه آموزشی

www.my-dars.ir

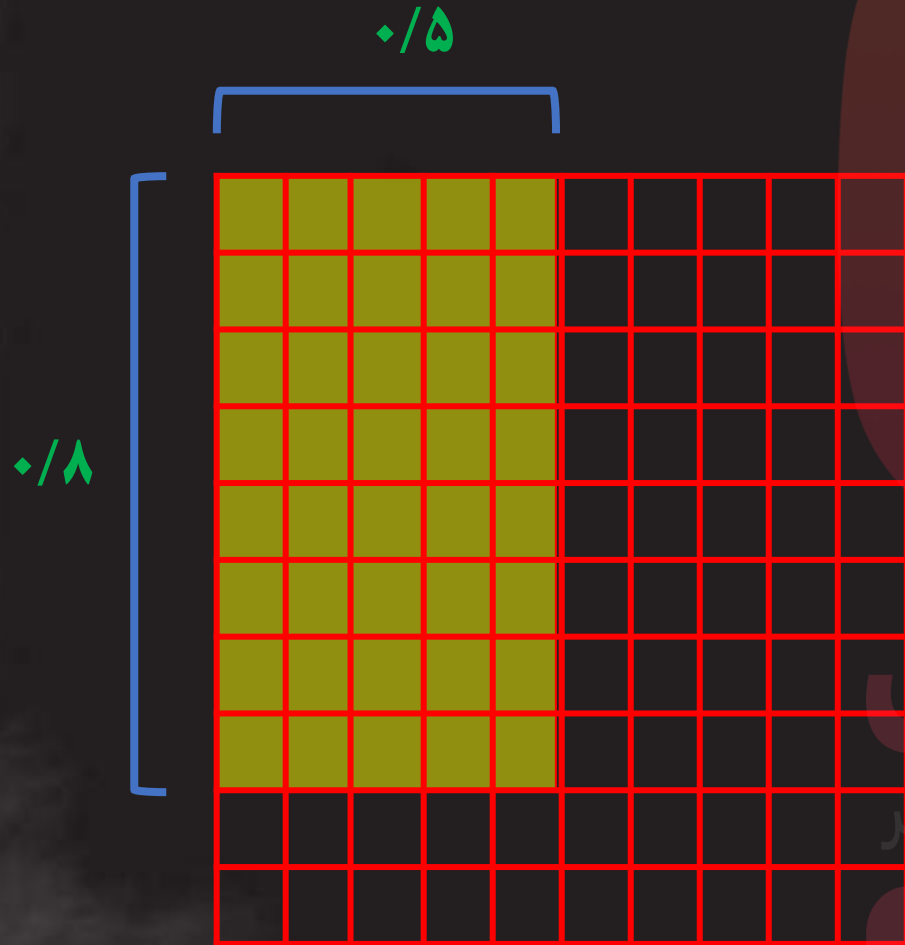
۱- ضرب اعداد اعشاری به کمک شکل :

- با توجه به دو عددی که می خواهیم در هم ضرب کنیم، مربع های ۱۰ در ۱۰ می کشیم.
- عدد اول را روی یک ضلع و عدد دوم را روی ضلع دیگر، مشخص می کنیم.
- تعداد مربع های رنگی که هر کدام نمایش (یک صدم) $0/01$ است، نشان دهنده ی جواب است.

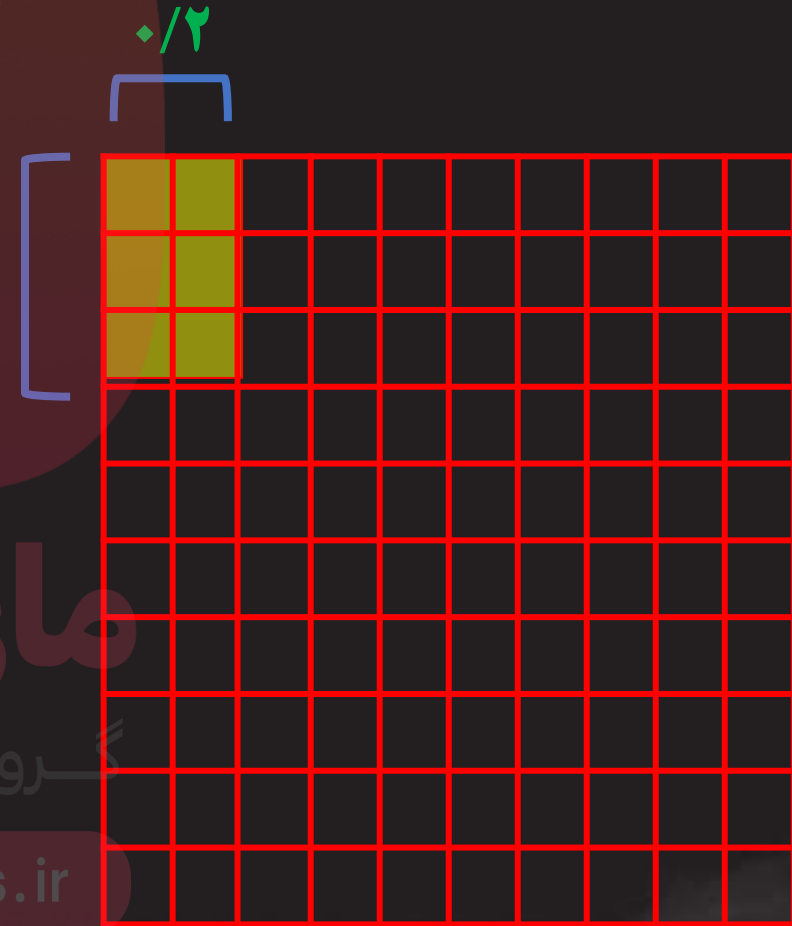
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

$$\frac{1}{5} \times \frac{1}{8} = \frac{1}{40}$$

$$\frac{1}{2} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{6}$$

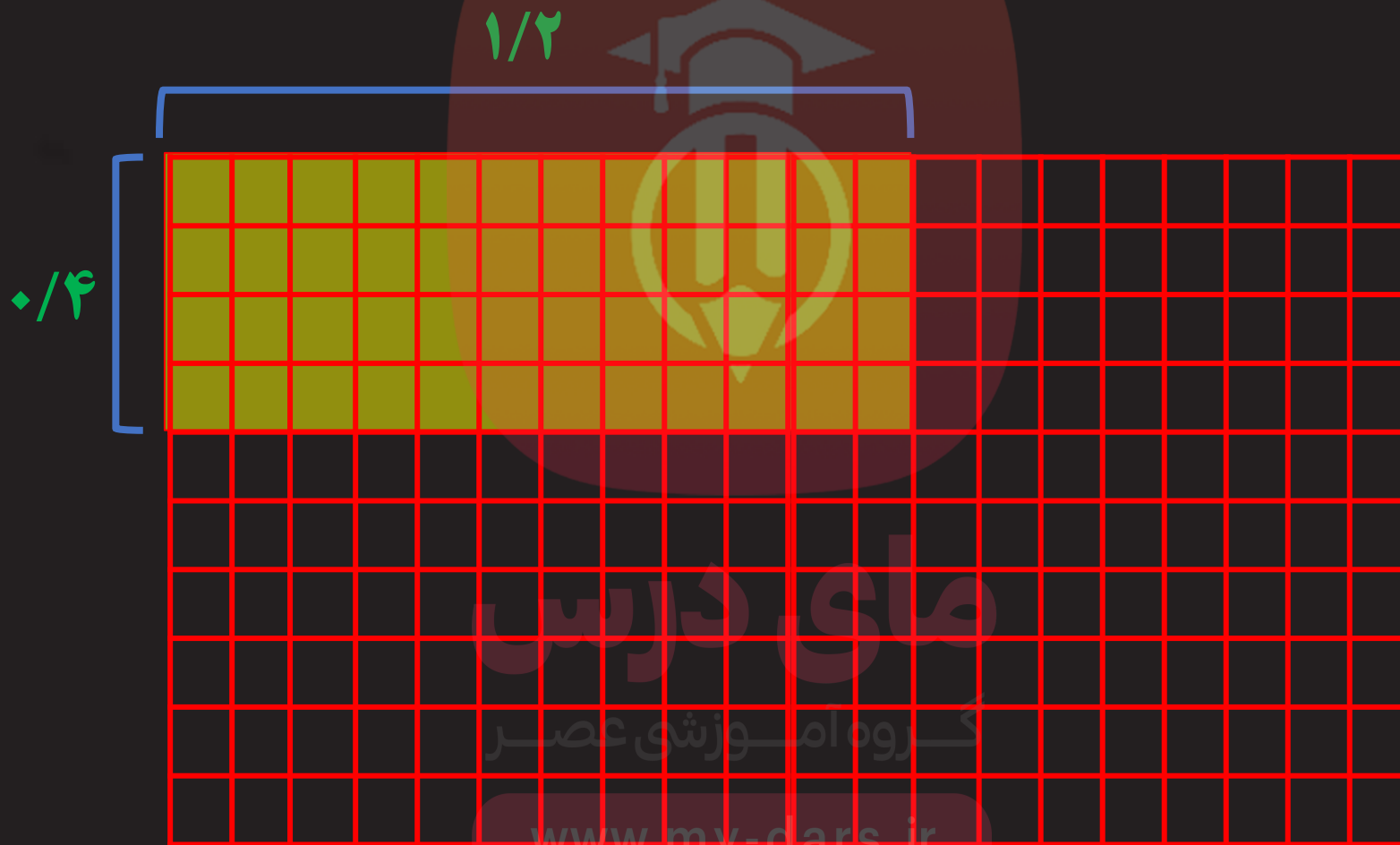

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

$$1/2 \times 1/4 = 1/8$$

مای داریس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۲- ضرب اعداد اعشاری به روش مساحتی :

- ابتدا یک مستطیل می کشیم.
- آن را به چند قسمت ، طوری تقسیم می کنیم که عدد بزرگتر روی طول و عدد کوچکتر روی عرض مستطیل به تفکیک قسمت صحیح و اعشار آن ، مشخص شده باشد.
- مساحت هر قسمت را به دست می آوریم.
- اعداد حاصل را با هم جمع می کنیم.

معلمی دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

مثال: ضرب های زیر را به روش مساحتی حل کنید.

$$1/4 \times 1/3 = 1/12$$

$$1 + 1/3 + 1/4 + 1/12 = 1/12$$

مثال : ضرب های زیر را به روش مساحتی حل کنید .

$$2/4 \times 1/6 = 3/24$$

$$1 + 1 + 1/4 + 1/6 + 1/6 + 1/24 = 3/24$$

۳- ضرب اعداد اعشاری با تبدیل آنها به کسر :

$$4/2 \times 0/07 = \frac{42}{10} \times \frac{7}{100} = \frac{294}{1000} = 0/294$$

$$0/4 \times 2/03 = \frac{4}{10} \times \frac{203}{100} = \frac{812}{1000} = 0/812$$

$$3/2 \times 0/032 = \frac{32}{10} \times \frac{32}{1000} = \frac{1024}{10000} = 0/1024$$

مای درس

گروه آموزشی کسر

www.my-dars.ir

حاصل هر کدام از ضرب های زیر را با تبدیل اعشار به کسر، محاسبه کنید.

$$3/1 \times 1/0.2 = \frac{31}{10} \times \frac{102}{100} = \frac{3162}{1000} = 0./3162$$

$$0./4 \times 2/0.6 = \frac{4}{10} \times \frac{206}{100} = \frac{824}{1000} = 0./824$$

$$1/2 \times 1/5 = \frac{12}{10} \times \frac{15}{100} = \frac{180}{1000} = 1/80$$

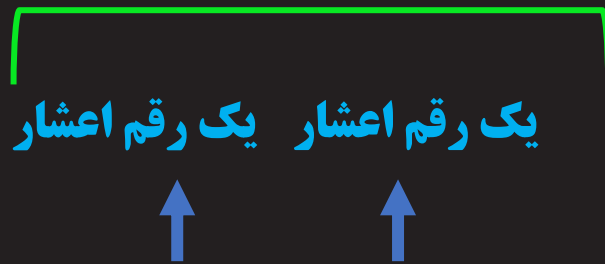
۴- ضرب اعداد اعشاری به روش تکنیک :

❖ ابتدا دو عدد اعشاری را بدون ممیز هایشان در نظر می گیریم و مانند دو عدد معمولی آنها را در هم ضرب می کنیم.

❖ تعداد رقم های اعشاری دو عدد را می شماریم و با هم جمع می کنیم و به تعداد مجموع رقم های اعشاری دو عدد، از سمت راست می شماریم و ممیز می زنیم.

مثال : حاصل ضرب های زیر را محاسبه کنید.

دو رقم اعشار

$$1/4 \times 0/4 = 0/56$$

۱۴

۴

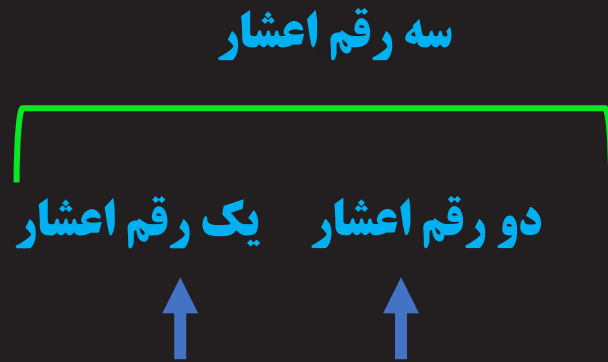
۰/۵۶

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

مثال : حاصل ضرب های زیر را محاسبه کنید.

$$2/4 \times 3/21 = 7/704$$

$$\begin{array}{r} 321 \\ \times 24 \\ \hline 1284 \\ + 6420 \\ \hline 7704 \end{array}$$

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

مثال : حاصل ضرب های زیر را محاسبه کنید.

چهار رقم اعشار

دو رقم اعشار

دو رقم اعشار

$$5/04 \times 2/62 = 13/2048$$

$$\begin{array}{r} \times 504 \\ 262 \\ \hline 1008 \\ 3024 \\ 10080 \\ \hline 132048 \end{array}$$

امای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۵- ضرب های خاص :

۱) ضرب در ۱۰، ۱۰۰، ۱۰۰۰ و ... : به ازای هر صفر، اعشارمان یک رقم جلو می رود.

$$۴/۲ \times ۱۰ = ۴۲$$

$$۰/۷۸۵ \times ۱۰۰ = ۷۸/۵$$

$$۳/۵۴ \times ۱۰۰ = ۳۵۴$$

$$۰/۵۶۷ \times ۱۰۰ = ۵۶/۷$$

(۲) ضرب در ۱، ۰/۱، ۰/۰۱، ۰/۰۰۱ و ...:

$$۴/۲ \times ۰/۱ = ۰/۴۲$$

$$۷۸/۵ \times ۰/۰۱ = ۰/۷۸۵$$

$$۱۳/۵۲ \times ۰/۰۱ = ۰/۱۳۵۲ \quad ۱۵/۵۶۹ \times ۰/۰۰۱ = ۰/۰۱۵۵۶۹$$

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تقسیم دو عدد طبیعی

• به اعداد ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، و... عدد طبیعی گفته می شود.

• در این نوع تقسیم ها، مقسوم و مقسوم علیه، هر دو عدد طبیعی هستند.

مقسوم

مقسوم علیه

خارج قسمت

باقی مانده

$$\text{مقسوم} = \text{باقیمانده} + (\text{مقسوم علیه} \times \text{خارج قسمت})$$

$$72 = 2 + 14 \times 5$$

مقسوم

$$\begin{array}{r} 7246 \\ - 72 \\ \hline 0046 \\ - 45 \\ \hline 01 \end{array}$$

مقسوم علیه

$$\begin{array}{r} 9 \\ 85 \end{array}$$

خارج قسمت

باقی مانده

مقسوم = باقیمانده + (مقسوم علیه × خارج قسمت)

$$7246 = (85 \times 9) + 1$$

مقسوم

مقسوم علیه

$$\begin{array}{r}
 840756 \quad | \quad 12 \\
 \underline{84} \\
 00075 \\
 \underline{00072} \\
 00036 \\
 \underline{00036} \\
 00000
 \end{array}$$

خارج قسمت

باقی مانده

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

باقیمانده + (مقسوم علیه × خارج قسمت) = مقسوم $\rightarrow (70063 \times 12) + 0 = 840756$

مادری داریس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

(۱) تقسیم عدد اعشاری بر طبیعی با تبدیل اعداد اعشاری به اعداد کسری

- ❖ در این روش ابتدا عدد اعشاری را به کسر تبدیل می کنیم. سپس به تقسیم کسر ها می رسیم.
- در این حالت کسر اول را می نویسیم ، تقسیم را به ضرب تبدیل می کنیم و کسر دوم را معکوس می کنیم و حاصل ضرب دو کسر را به دست می آوریم.
- ❖ در نهایت کسر به دست آمده را به عدد اعشاری تبدیل می کنیم .

$$0.42 \div 7 = \frac{42}{100} \div \frac{7}{1} = \frac{42}{100} \times \frac{1}{7} = \frac{6}{100} = 0.06$$

www.my-dars.ir

$$\diamond / 48 \div 8 = \frac{48}{10} \div \frac{8}{1} = \frac{48}{100} \times \frac{1}{8} = \frac{6}{100} = \diamond / \diamond 6$$

$$\diamond / 427 \div 7 = \frac{427}{1000} \div \frac{7}{1} = \frac{427}{10000} \times \frac{1}{7} = \frac{61}{10000} = \diamond / \diamond 61$$

$$\diamond / 64 \div 32 = \frac{64}{100} \div \frac{32}{1} = \frac{64}{10000} \times \frac{1}{32} = \frac{2}{10000} = \diamond / \diamond 2$$

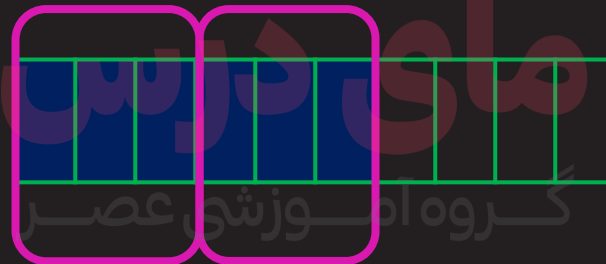
(۲) حل تقسیم یک عدد اعشاری بر عدد طبیعی با رسم شکل

❖ در این روش ، عدد مقسوم را روی یک شکل رنگ زده و سپس آن را با توجه به مقسوم علیه ، به گروه های مساوی تقسیم می کنیم .

$$0.6 \div 2 = 0.3$$

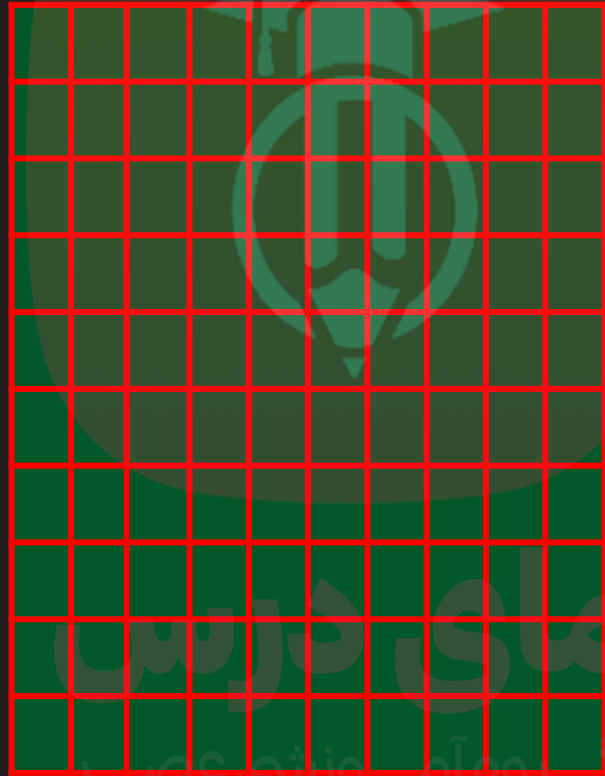

واحد

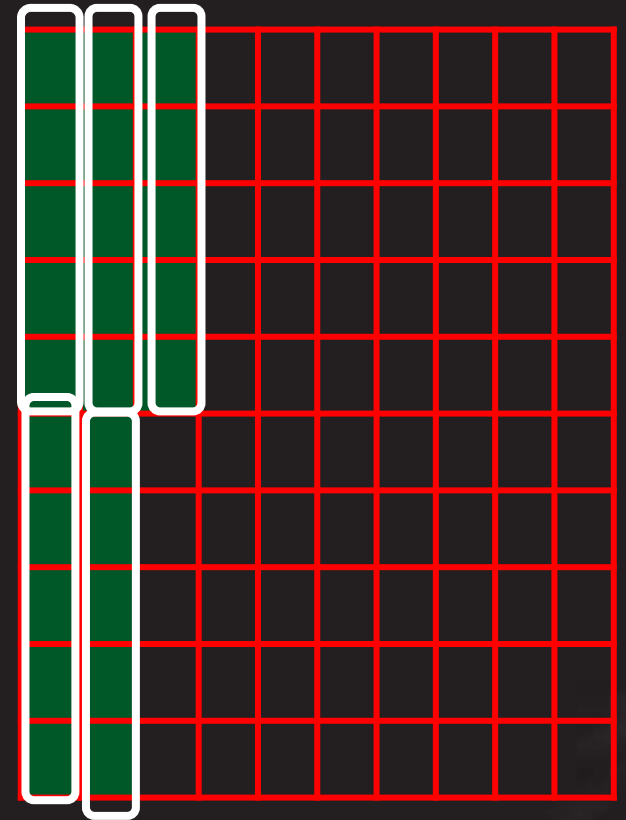

هر قسمت برابر با 0.3 است.

$$♦/۲۵ \div ۵ = ♦/♦۵$$

واحد
www.dars.ir

هر قسمت برابر ۵/۰ است.

۳- تقسیم های خاص

به ازای هر صفر، اعشارمان یک رقم عقب می رود.

$$4/2 \div 10 = 0./42$$

$$78/456 \div 100 = 0./78456$$

$$235 \div 100 = 2./35$$

$$85/9 \div 100 = 0./859$$

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۴- حل تقسیم عدد اعشاری بر طبیعی به روش تکنیکی

- (۱) برای انجام این تقسیم ، دقیقا مانند تقسیم دو عدد طبیعی عمل می کنیم .
- (۲) فقط در اینجا یک خط راست داریم که جدا کننده ی قسمت اعشاری از قسمت صحیح است و آن را تا پایان تقسیم می کشیم و ادامه می دهیم .
- (۳) در هنگام تقسیم ، هرگاه از خط ممیز عبور کردیم، ممیز را در خارج قسمت قرار می دهیم و دوباره عمل تقسیم را ادامه می دهیم .
- (۴) اگر در تقسیم از ما بخواهند تا خارج قسمت را با تعداد ارقام اعشاری مشخصی به دست آوریم، مثلا تا سه رقم اعشار از ما بخواهند ، در صورتی که تعداد ارقام بعد از ممیز در مقسوم، کمتر از این عدد باشد، در سمت راست قسمت اعشاری مقسوم، رقم صفر قرار می دهیم.

حاصل تقسیم زیر را تا یک رقم اعشار به دست آورید.

مقسوم

$$\begin{array}{r} 9 \overline{) 8} \\ - 5 \\ \hline 4 \\ - 4 \\ \hline 0 \end{array}$$

مقسوم علیه

$$\begin{array}{r} 5 \\ \hline 1 \overline{) 9} \end{array}$$

خارج قسمت

باقی مانده

www.my-dars.ir $1/9 = \text{جواب} = \text{خارج قسمت} = 1/9$

حاصل تقسیم زیر را تا دو رقم اعشار به دست آورید.

مقسوم

$$\begin{array}{r} 3 \overline{) 85} \\ - 6 \\ \hline 20 \\ - 18 \\ \hline 20 \\ - 18 \\ \hline 20 \\ - 18 \\ \hline 20 \\ - 18 \\ \hline 20 \end{array}$$

مقسوم علیه

$$5 \overline{) 76}$$

خارج قسمت

باقی مانده

www.my-dars.ir

$$\text{جواب} = \text{خارج قسمت} = 5 \overline{) 76} = 15.2$$

حاصل تقسیم زیر را تا سه رقم اعشار به دست آورید.

$$\begin{array}{r} 12 \overline{) 128} \\ \underline{12} \\ 08 \\ \underline{08} \\ 00 \\ \underline{00} \\ 00 \\ \underline{00} \\ 00 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 4 \overline{) 266} \end{array}$$

مای درس

جواب = خارج قسمت = $4/266$

www.my-dars.ir

حاصل تقسیم زیر را تا ۳ رقم اعشار به دست آورید.

مقسوم

$$\begin{array}{r} 62 \\ - 60 \\ \hline 0200 \\ - 1800 \\ \hline 00200 \\ - 001800 \\ \hline 000200 \\ - 0001800 \\ \hline 0000200 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20 \\ \hline 2 \overline{) 0.66} \end{array}$$

مقسوم علیه

خارج قسمت

باقی مانده

جواب = خارج قسمت = $2 / 0.66 =$

حاصل تقسیم زیر را به دست آورید.

مقسوم

$$\begin{array}{r} 62 \overline{) 13} \\ - 60 \\ \hline 0213 \\ - 0210 \\ \hline 00030 \\ - 00024 \\ \hline 000060 \\ - 000060 \\ \hline 000000 \end{array}$$

مقسوم علیه

خارج قسمت

باقی مانده

www.my-dars.ir

جواب = خارج قسمت = $2/071 = 2/071$

مسائل مربوط به تقسیم

اگر بخواهیم یک پارچ $2/5$ لیتری را بین ۵ نفر تقسیم کنیم، به هر نفر چقدر آب می رسد؟

$$\begin{array}{r} 2/5 \\ - 25 \\ \hline 0/0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ \hline 0/5 \end{array}$$

جواب = خارج قسمت = $0/5$

به هر نفر $0/5$ لیتر آب می رسد.

www.my-dars.ir

مسائل مربوط به چرخ

وقتی یک چرخ، یک دور کامل بچرخد، به اندازه ی محیط خود روی زمین جلو رفته است. پس می توان با توجه به تعداد دورهایی که یک چرخ چرخیده است، مسافت طی شده توسط آن را به دست آورد.

تعداد دورها × محیط چرخ = مسافت طی شده توسط یک چرخ

وقتی چرخ یک دور کامل بچرخد، مسافتی که طی کرده برابر با محیط آن است.

یک چرخ ۳۰ دور چرخیده است و $۶۲/۱۳$ متر روی زمین جلو رفته است. محیط این چرخ را تا سه رقم اعشار محاسبه کنید.

تعداد دورها $\times$ محیط چرخ = مسافت طی شده توسط یک چرخ

$$۶۲/۱۳ = ? \times ۳۰$$

جواب = خارج قسمت $۲/۰۷۱ =$

محیط چرخ = $۲/۰۷۱$ متر

$$\begin{array}{r} ۶۲/۱۳ \\ - ۶۰ \\ \hline ۰۲۱۳ \\ - ۲۱۰ \\ \hline ۰۰۳۰ \\ - ۰۰۳۰ \\ \hline ۰۰۰۰ \end{array} \quad \begin{array}{r} ۳۰ \\ \hline ۲/۰۷۱ \end{array}$$

مادری داریس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۱- تقسیم یک عدد بر عدد اعشاری با تقسیم اعشار به کسر

- ❖ در این روش ابتدا عدد اعشاری را به کسر تبدیل می کنیم. سپس به تقسیم کسرها می رسیم.
- در این حالت کسر اول را می نویسیم ، تقسیم را به ضرب تبدیل می کنیم و کسر دوم را معکوس می کنیم و حاصل ضرب دو کسر را به دست می آوریم.
- ❖ در نهایت کسر به دست آمده را به عدد اعشاری تبدیل می کنیم .

$$4/2 \div 0/07 = \frac{42}{10} \div \frac{42}{100} = \frac{42}{10} \times \frac{100}{42} = \frac{600}{10} = 60$$

www.my-dars.ir

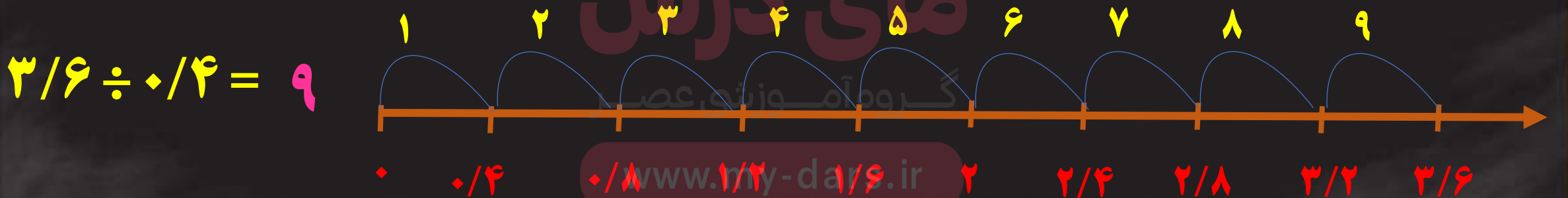
حاصل هریک از تقسیم های زیر را با تبدیل اعشار به کسر محاسبه کنید.

$$7/2 \div 0/09 = \frac{72}{10} \div \frac{9}{100} = \frac{72}{10} \times \frac{100}{9} = \frac{800}{10} = 80$$

$$242/1 \div 0/9 = \frac{2421}{10} \div \frac{9}{100} = \frac{2421}{10} \times \frac{100}{9} = \frac{8070}{30} = \frac{807}{3} = 269$$

۲- تقسیم یک عدد بر عدد اعشاری به کمک محور

- ابتدا یک محور رسم می کنیم.
- با توجه به مقسوم علیه تقسیم، محور را واحد بندی می کنیم.
- حال از صفر شروع کرده و به اندازه ی مقسوم علیه ، جلو می رویم تا به عدد مقسوم برسیم.

۳- تقسیم یک عدد بر عدد اعشاری به کمک حذف اعشار

$$0.625 \div 0.125 = \frac{0.625 \times 1000}{0.125 \times 1000} = \frac{625}{125} = 5$$

$$48 \div 0.5 = \frac{48 \times 10}{0.5 \times 10} = \frac{480}{5} = 96$$

$$40.4 \div 1.01 = \frac{40.4 \times 100}{1.01 \times 100} = \frac{4040}{101} = 40$$

مای درس

www.maydars.ir

$$\begin{array}{r} 72 \quad | \quad 5 \\ - 5 \quad | \quad 14 \\ \hline 22 \\ - 20 \\ \hline 2 \end{array} \xrightarrow{\times 10} \begin{array}{r} 720 \quad | \quad 50 \\ - 50 \quad | \quad 14 \\ \hline 220 \\ - 200 \\ \hline 20 \end{array}$$

خارج قسمت: تغییری نمی کند.

باقیمانده: $\times 10$

نتیجه: با ضرب مقسوم و مقسوم علیه تقسیم در یک عدد، خارج قسمت تغییری نمی کند اما باقیمانده در همان عدد ضرب می شود.

www.my-dars.ir

۴- تقسیم یک عدد بر عدد اعشاری به روش محاسباتی

$$\begin{array}{r} 0.38 \\ \times 10 \\ \hline 3.8 \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 3 \overline{) 3.8} \\ \underline{3} \\ 0 \\ \underline{0} \\ 0 \\ \underline{0} \\ 0 \end{array}$$

باقیمانده

$$\begin{array}{r} 0.38 \\ \times 10 \\ \hline 3.8 \\ \times 10 \\ \hline 38 \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 6 \overline{) 38} \\ \underline{36} \\ 20 \\ \underline{18} \\ 20 \\ \underline{20} \\ 0 \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 0.63 \\ \times 10 \\ \hline 6.3 \end{array}$$

• ابتدا مقسوم و مقسوم علیه را در یکی از اعداد ۱۰، ۱۰۰، ۱۰۰۰ و ... ضرب می کنیم. به طوری که اعشار مقسوم علیه از بین برود و به عدد طبیعی تبدیل شود.

• حال مانند قبل که یک عدد اعشاری را بر یک عدد طبیعی تقسیم کردیم، عمل تقسیم را انجام می دهیم.

• فقط باقیمانده را به همان عددی که مقسوم و مقسوم علیه را در آن ضرب کردیم، تقسیم می کنیم تا باقی مانده ی تقسیم اصلی به دست آید.

$$1/45 \quad | \quad \cdot / 19 \quad \xrightarrow{\times 100}$$

مقسوم

$$\begin{array}{r} 145 \quad | \quad 19 \\ - 133 \\ \hline \end{array}$$

مقسوم علیه

$$7/63$$

خارج قسمت

$$\begin{array}{r} 120 \\ - 114 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60 \\ - 57 \\ \hline \end{array}$$

$$\cdot / \cdot \cdot \cdot 3 \quad \xleftarrow{\div 100} \quad \cdot / \cdot \cdot \cdot 3$$

باقی مانده

مای درسی
گروه آموزشی عصر
www.my-dars.ir

مقایسه ی چند عدد با توجه به مقدار آنها

$$\frac{1}{3}, 1, \frac{13}{8}, \frac{7}{6}, 4, \frac{9}{2}, \frac{3}{8}, \frac{2}{5}, 2, \frac{1}{2}, \frac{28}{5}$$

اعداد را دسته بندی می کنیم:

۱ اعداد کوچکتر از ۱ : $\frac{1}{3}, \frac{3}{8}, \frac{1}{2}$

مقایسه می کنیم $\frac{1}{3} < \frac{3}{8} < \frac{1}{2}$

۲ اعداد بین ۱ و ۲ : $\frac{13}{8}, \frac{7}{6}$

مقایسه می کنیم $\frac{7}{6} < \frac{13}{8}$

۳ اعداد بزرگتر از ۲ : $\frac{9}{2}, \frac{2}{5}, \frac{28}{5}, 4$

مقایسه می کنیم $\frac{2}{5} < 4 < \frac{9}{2} < \frac{28}{5}$

$$\frac{1}{3} < \frac{3}{8} < \frac{1}{2} < 1 < \frac{7}{6} < \frac{13}{8} < 2 < \frac{2}{5} < 4 < \frac{9}{2} < \frac{28}{5}$$

پس نتیجه می گیریم:

www.my-dars.ir

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ریاضی پایه ی ششم ابتدایی

فصل ۴ (تقارن و مختصات)

مای درس
مختصات
گروه آموزشی هنر

www.my-dars.ir

وحید کایدی

@Vahid_kayedi

محورهای مختصات:

برای مشخص کردن مکان یک نقطه در صفحه، می‌توان از دو محور اعداد عمود برهم استفاده کرد که به آنها محورهای مختصات می‌گوییم.

به محور افقی، **محور طول** ها و به محور عمودی، **محور عرض** ها می‌گویند.

همچنین به صفحه‌ای که از این دو محور ایجاد می‌شود، **صفحه مختصات** می‌گویند.

محل تقاطع دو محور عمود بر هم را **مبدا مختصات** می‌نامیم.

محور عرض ها

صفحه مختصات

مبدا مختصات

محور طول ها

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

مختصات :

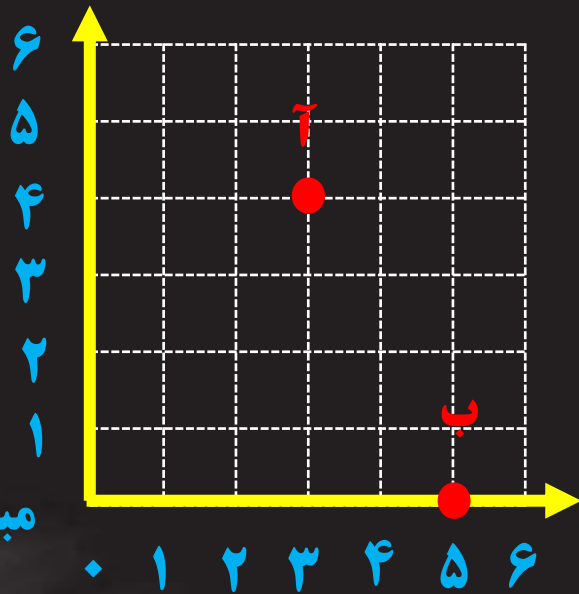
هر نقطه در صفحه را با **مختصات** آن مشخص می‌کنیم که آن را به صورت روبه‌رو نشان می‌دهیم .

عدد بالایی در این مختصات، **طول** نقطه است که برابر فاصله‌ی نقطه تا محور عرض هاست.

عدد پایینی، **عرض** نقطه است که برابر فاصله‌ی نقطه تا محور طول هاست.

$$\text{مختصات} = \begin{pmatrix} \text{طول} \\ \text{عرض} \end{pmatrix}$$

محور عرض ها

محور طول ها

مبدا مختصات

آ =

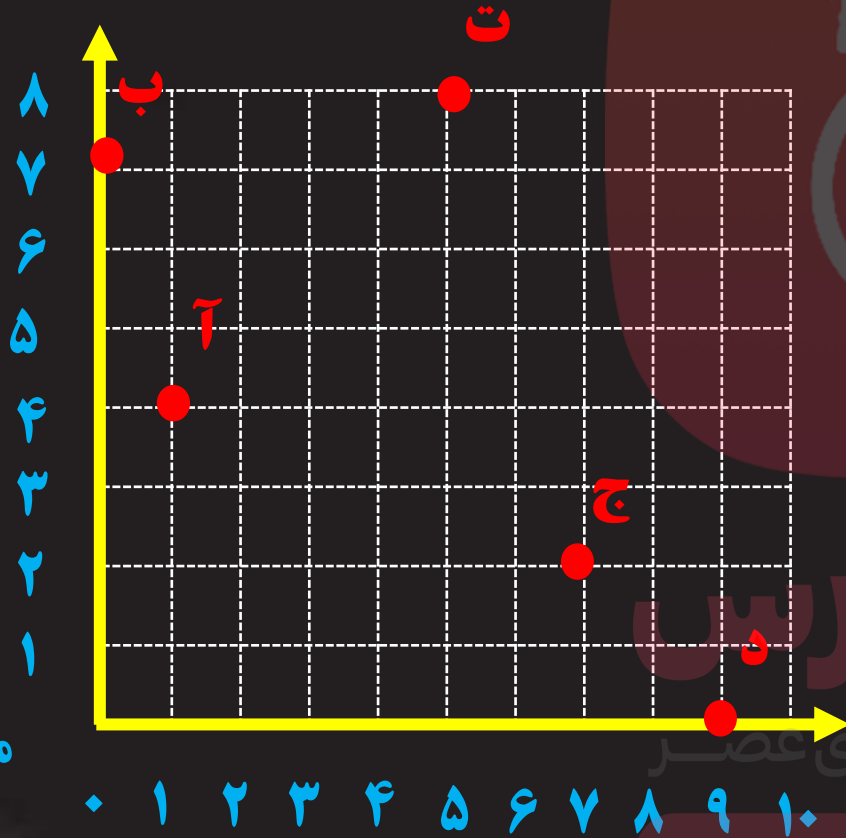
$$\begin{pmatrix} 3 \\ 4 \end{pmatrix}$$

ب =

$$\begin{pmatrix} 5 \\ 1 \end{pmatrix}$$

مختصات نقاط داده شده را بنویسید.

محور عرض ها

مبدا مختصات

محور طول ها

$$\text{آ} = \begin{pmatrix} 1 \\ 4 \end{pmatrix}$$

$$\text{ب} = \begin{pmatrix} 8 \\ 1 \end{pmatrix}$$

$$\text{ت} = \begin{pmatrix} 5 \\ 8 \end{pmatrix}$$

$$\text{ج} = \begin{pmatrix} 7 \\ 3 \end{pmatrix}$$

$$\text{د} = \begin{pmatrix} 9 \\ 1 \end{pmatrix}$$

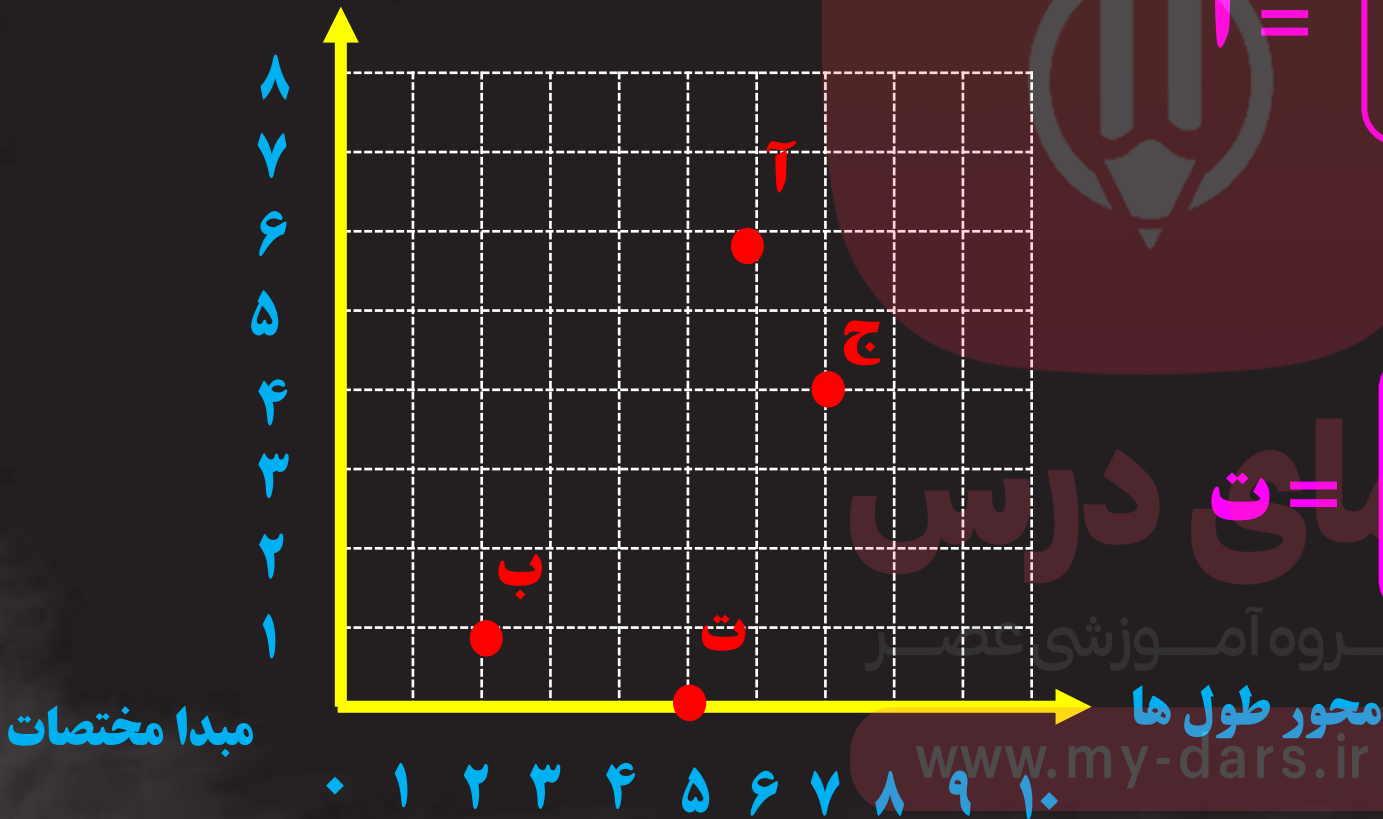
مای درس

www.my-dars.ir

با استفاده از مختصات نقاط داده شده، هر یک از آنها را روی محور مختصات نمایش دهید.

محور عرض ها

$$\text{آ} = \begin{pmatrix} 6 \\ 6 \end{pmatrix}$$

$$\text{ب} = \begin{pmatrix} 2 \\ 1 \end{pmatrix}$$

$$\text{ت} = \begin{pmatrix} 5 \\ 0 \end{pmatrix}$$

$$\text{ج} = \begin{pmatrix} 7 \\ 4 \end{pmatrix}$$